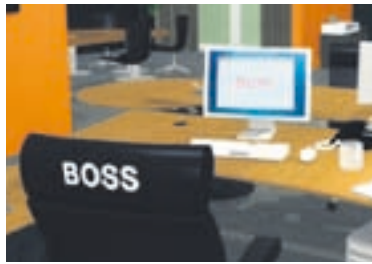

Docenten krijgen een online gereedschapskist: met het digitale platform www.leraar24.nl kunnen zij zich kosteloos en efficiënt verder professionaliseren.

De kwalificatiedossiers zijn de basis van de onderwijsvernieuwingen in het mbo. Maar hoe komt zo'n dossier tot stand? De MBO krant zet alle stappen op een rij.

Pagina 2 Actueel

Pagina 3 Inhoud

Pagina 4 Bedrijfsvoering

Pagina 6 Special

Pagina 12 CompetentCity

Kamer geeft groen licht voor cgo

De vernieuwing van de kwalificatiestructuur gaat door. Vanaf het schooljaar 2010/2011 moeten scholen hun onderwijs baseren op de nieuwe, competentiegerichte kwalificatiedossiers. Dat is de uitkomst van het debat in de Tweede Kamer over competentiegericht onderwijs in het mbo op 15 april.

De motie van CU-fractievoorzitter Arie Slob (zie bericht rechts) gaf de visie van de Tweede Kamer goed weer. Het is van groot belang dat het middelbaar beroepsonderwijs

in 2010 weer met één nationale kwalificatiestructuur werkt. Voordat de Tweede Kamer definitief deze keuze maakt, moet er het komende jaar nog wel het een en ander gebeuren.

Onder andere op het terrein van de bedrijfsvoering. De motie van Slob werd met steun van de coalitiepartijen en de SGP aangenomen. De Tweede Kamer stelde nog meer eisen. Zo vroegen SP en GroenLinks om een instemmingsrecht van docententeams bij de invoering van het nieuwe onderwijs. De motie werd met steun van onder meer de PvdA aangenomen, maar ondertussen heeft staatssecretaris Van Bijsterveldt bekend gemaakt deze motie niet

te zullen uitvoeren (zie het interview hieronder). Op initiatief van Staf Depla (PvdA) sprak de Kamer unaniem uit dat scholen die op 1 augustus 2010 nog niet klaar zijn voor het nieuwe onderwijs nog even respijt kunnen krijgen. Tijdens het debat zegde de staatssecretaris onder andere toe de Onderwijsraad advies te vragen over een betere aansluiting tussen mbo en hbo. Zie voor het volledige verslag van het Kamerdebat: www.mbo2010.nl

Arie Slob (CU): 'Duidelijkheid'

'Ik vond het belangrijk dat de Kamer een duidelijke uitspraak deed. Daarom mijn motie, waarin de Kamer uitsprak dat vanaf het schooljaar 2010-2011 in principe alle eerstejaars een opleiding volgen die is gebaseerd op de nieuwe kwalificatiestructuur', aldus Arie Slob, fractievoorzitter van de Christen-Unie. 'Tegelijkertijd wilde ik de staatssecretaris duidelijk maken welke randvoorwaarden daarvoor de komende tijd gerealiseerd moeten worden: betere kwalificatiedossiers, een betere aansluiting met het hbo en een betere bedrijfsvoering op de scholen. Begin 2010 kijken we als Kamer of aan deze voorwaarden is voldaan. Er ligt de komende maanden nog flink wat huiswerk voor de staatssecretaris en de scholen, maar ik ga ervan uit dat als iedereen z'n best doet we begin 2010 een definitief besluit kunnen nemen.'

Marja van Bijsterveldt geeft op 9 april het startschot voor de actieweek Doorzettuh op vmbo-school De Fontein in Bussum. De staatssecretaris wil hiermee de doorstroom naar het mbo bevorderen.

Fbo en mbo

Het begrip mbo dekt teveel ladingen. Dat is de belangrijkste reden waarom de MBO Raad recent besloot tot een naamwijziging. 'Tussen de tweejarige opleiding op niveau 2 en de vierjarige niveau 4-opleiding zitten fundamentele verschillen', legt MBO Raad-voorzitter Jan van Zijl uit. 'Toch krijgen al die studenten een mbo-diploma.' Door voor niveau 3 en 4 de term mbo te handhaven en voor niveau 1 en 2 'funderend beroepsonderwijs' (fbo) te introduceren, wordt weer helder waar de opleidingen voor staan. 'Funderend beroepsonderwijs legt een gedegen basis voor een vervolgopleiding op het mbo of voor een mooi beroep. Het mbo leidt op tot vakspecialist en voor een vervolg op het hbo en krijgt zo die reputatie terug waar in het verleden meao en mts op konden bogen.'

Van Bijsterveldt: 'Rust voor het mbo'

Bij haar aantreden in 2007 vond Marja van Bijsterveldt het lastige dossier competentiegericht onderwijs op haar bureau. Binnen enkele maanden nam de staatssecretaris een aantal kloeiende besluiten.

Ze pakte de regie op de operatie, gaf scholen twee jaar extra tijd om de vernieuwing door te voeren en brak radicaal met het idee van onderwijskundige blauwdrukken van bovenaf.

'Zo'n directe sturing was griezelig, maar achteraf bezien heb ik toen de juiste keuze gemaakt.'

Hoe kijkt u terug op het Kamerdebat van 15 april?

Marja van Bijsterveldt: 'Ik ben heel blij met de heldere uitkomst. Er is in de Kamer brede steun voor de invoering van de competentiegerichte kwalificatiestructuur. Het is van groot belang dat er straks weer een eenduidige kwalificatiestructuur in Nederland is. Leerlingen, ouders, bedrijven en scholen hebben daar recht op. Ik ben ook blij dat we vast-

houden aan de datum 1 augustus 2010. Het is mogelijk dat bepaalde scholen of opleidingen in 2010 nog niet helemaal klaar zijn. Die krijgen dan wat respijt. Maar het overgrote deel zal op de geplande datum zijn overgegaan.'

U maakt zich geen zorgen meer over het mbo?

'De Kamer heeft terecht veel aandacht gevraagd voor de betrokkenheid van docenten. Ik ben ervan overtuigd dat de nieuwe kwalificatiestructuur alleen een succes kan zijn, als docenten zelf betrokken

zijn bij de inrichting van het nieuwe onderwijs. Maar de oproep vanuit een deel van de Kamer om docententeams hierbij instemmingsrecht te geven, is niet uitvoerbaar. Het kan niet zo zijn dat enkele docenten een nationale kwalificatiestructuur tegenhouden. De overheid stelt vast wat leerlingen moeten leren. Dat is onze verantwoordelijkheid en daar lopen we niet voor weg. Het kan niet zo zijn, dat op de ene school een diploma iets anders betekent dan op de andere school.'

➤ Lees verder op pagina 2

'Zorgen over bedrijfsvoering'

► Vervolg van voorpagina

Staatssecretaris Van Bijsterveldt vindt 'krachtige medezeggenschap' de beste manier om docenten bij de onderwijsvernieuwing te betrekken. 'Er ligt al enige tijd een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer. Daarin kunnen we regelen dat bij grote didactische vernieuwingen de medezeggenschapsraad advies- of instemmingsrecht heeft. Daarnaast wordt op dit moment gewerkt aan een professioneel statuut. Ik hoop dat de Kamer de wet snel behandelt, zodat per 1 januari 2010 de medezeggenschap van docenten nog beter geregeld is.'

Nog meer zorgen?

'Een grote zorg binnen het mbo blijft de bedrijfsvoering. Op te veel scholen zijn de voorwaarden voor goed onderwijs onvoldoende geregeld. Er vallen te veel lessen uit. Terwijl de meeste mbo-leerlingen juist intensieve lesprogramma's nodig hebben. Het gewone handwerk op scholen – roosters, programmering, organisatie – moet op orde zijn. Als dat niet het geval is, frustreert dat ook een proces als de invoering van de nieuwe kwalificatiestructuur.'

Hebt u veel geleerd de laatste jaren?

'Toen ik begin 2007 aantrad als staatssecretaris trof ik het onderwerp 'vernieuwing kwalificatiestructuur' aan. Er werd al jaren aan gewerkt. En er was in toenemende mate kritiek, vooral van docenten en leerlingen. Ik stond eigenlijk direct voor een fundamentele keuze: moeten we wel doorgaan? Mijn analyse was toen: de invoering van de nieuwe kwalificatiestructuur is een verbetering, maar je moet het loskoppelen van onderwijskundige denkbeelden als "het nieuwe leren". Problematisch vond ik dat we als ministerie te ver afstonden. Ik heb toen een keuze gemaakt: ik wilde doorgaan met de vernieuwing, maar dan ook meer dan voorheen de bestuurlijke regie hebben. Ik heb de Stuurgroep afgeschaft en het procesmanagement MBO2010 rechtstreeks onder mijn aansturing gebracht. Dat was misschien wel griezelig. Mensen om mij heen waarschuwen me: wat doe je nu? Maakte ik mezelf niet te kwetsbaar? Door de regie in handen te nemen, werd ik ook echt verantwoordelijk voor de operatie. Maar naar mijn idee was ik dat al. Achteraf ben ik blij dat ik dit toen gedaan heb. Overigens geheel in lijn met de conclusies van de commissie-Dijsselbloem, die op dat moment nog zo'n beetje ingesteld moest worden. Blij ben ik ook met het toen genomen besluit om, hoewel men slechts vroeg om een jaar, de scholen twee jaar extra tijd te geven. Kwaliteit is belangrijker dan snelheid.'

Als staatssecretaris wilt u dus sturend optreden?

'Ik vond het belangrijk om de regie te pakken, maar wilde juist ook

ruimte geven aan de scholen. MBO 2010 is, meer dan voorheen faciliterend, niet meer dan dat. Scholen hebben niets aan een blauwdruk van bovenaf. Ik hecht aan verantwoordelijkheid bij scholen. Verantwoordelijkheid binnen door de overheid vastgestelde realistische kaders. Leidinggevend op scholen moeten zich de kritiek van leerlingen goed aantrekken. Ze moeten ook oppassen niet te zeer te besturen op afstand; ze moeten echt met de poten in de modder staan. Het is hun belangrijkste taak om docenten in staat te stellen goed onderwijs te verzorgen. Ik ben niet per se tegen grote scholen. Ik ken grote scholen, die erin slagen het onderwijs uitstekend te organiseren. Ik ben erg van 'de menselijke maat', maar die kan ook op een grote school vormgegeven worden. En bedenk ook dat

schaalgrootte voordelen kan hebben. Bijvoorbeeld als het gaat om het faciliteren van docenten en een goede zorgstructuur voor probleemleerlingen. Het is niet zwart/wit.'

Is dit de laatste grote stelselwijziging in het mbo, zoals de Mammoetwet?
'De invoering van de nieuwe kwalificatiestructuur zou ik niet willen omschrijven als een stelselwijziging. Het is geen nieuwe Mammoetwet. Onderwijsvernieuwing blijft van tijd tot tijd nodig. Het jaar 2010 is wat dat betreft ook niet een eindpunt. Wel vind ik het cruciaal dat het mbo de komende jaren in rustiger vaarwater komt. Er is de laatste vijftien jaar wel erg veel gebeurd in mbo-land. De kwalificatiestructuur blijft een dynamisch stelsel, maar na 2010 zie ik meer in een proces van geleidelijk *finetunen*.'

Spelregels bij kwalificering GDW

Rond de integratie van de driedovoudige kwalificering in het mbo, beginnend beroepsbeoefenaar, burgerschap en (leer)loopbaan, is momenteel veel te doen. 'De spelregels kunnen snel veranderen', aldus Anky Veldman, voorzitter van de Bedrijfstakgroep GDW (gezondheidszorg, dienstverlening en welzijn) van de MBO Raad. Tijdens de zevende Kennisdelingsconferentie op 16 april wees ze ter illustratie op de ontwikkelingen rond de centrale examinering. De nieuwe 'denkrichting' rond burgerschapscompetenties kwam

ook ter sprake. Centraal idee van deze basisnotitie rond burgerschap: bepaal algemene thema's, zorg dat scholen zich verantwoorden, maar laat de verdere invulling aan de scholen. Op het gebied van rekenen en taal werd stilgestaan bij het werk van de commissie Meijerink, die een basis leverde voor een wettelijk referentiekader. Met onder andere centraal ontwikkelde examens voor niveau 4, en waarschijnlijk voor alle niveaus. Over vorm en inhoud van deze examens vindt in juni nog een veldraadpleging plaats.

Marktplaats voor mbo steeds vaker bezocht

Op 4 november 2008 is op CompetentCity de digitale marktplaats mbo de lucht in gegaan. Na bijna 6 maanden zijn er in totaal ruim 1.700 documenten geplaatst die docenten kunnen helpen bij invoering van competentiegericht onderwijs. Inmiddels hebben meer dan 25.000 bezoekers ruim 160.000 pagina's geraadpleegd. Aanvankelijk was het bezoekersaantal in de eerste twee maanden vrij stabiel, zo rond de 175 unieke bezoekers per werkdag. Op dit moment is de trend dat zowel het aantal unieke bezoekers als terugkerende bezoekers flink toeneemt. De reden hiervoor is dat steeds meer mensen de marktplaats weten te vinden, mede door de verschillende

presentaties op locatie, interviews en publicaties in verschillende media. Met de ervaringen van de afgelopen periode is ook besloten om te kiezen voor een nieuwe aanpak. Waar vanaf de startperiode voor iedere categorie een moderator was aangesteld is nu besloten om deze werkwijze los te laten en meer gebruik te maken van inzet en netwerk van accountmanagers, beleidsadviseurs, clustercoördinatoren en een aantal inhoudsdeskundigen die zijn betrokken bij MBO 2010. Daarnaast kunnen de mbo-instellingen een presentatie laten verzorgen door de beheerder van de marktplaats.
> Meer informatie: www.marktplaatsmbo.nl

Samenwerking in cluster Techniek & Vormgeving

Een overlap in activiteiten, vormen en doelgroepen. Dat is een van de gevolgen van de veelheid aan kennisuitwisseling en samenwerkingsverbanden die binnen het competentiegericht onderwijs plaatsvinden. De vijf clusters van de sector Techniek & Vormgeving bleken bijvoorbeeld wel vaker los van elkaar vergelijkbare en overlappende activiteiten te organiseren. Dat moet efficiënter kunnen, dacht de sector aan het begin van het experimentjaar 2008-2009. Ook het cluster Transport en Logistiek

sloot zich aan bij het organiseren van clusteroverstijgende bijeenkomsten, met het cafetariamodel als uitgangspunt: 's ochtends beginnen met domeinbrede informatie en vervolgens de deelnemende scholen een clusterspecifieke keuze uit het middagaanbod laten maken. De deelnemende clusters zijn zeer tevreden over deze nieuwe formule. Dat blijkt uit een enquête, waarin driekwart van de betrokkenen aangeeft het komende jaar op de ingeslagen weg door te willen gaan.

Platform voor onmisbare ambachten

Wat doet een glazenier precies, of een terrazzowerker? De Week van het Ambacht (17 tot en met 25 april) probeerde met name de grote diversiteit in deze sector onder de aandacht te brengen. Zo'n 900.000 Nederlanders verdienen hun brood als ambachtsman of -vrouw. Toch spelen onbekendheid en het wat oubollige imago de sector parten, er is absoluut een tekort aan vakbekwame mensen. Op zes bijeenkomsten in het land (Rotterdam, Joure, Haarlem, Zutphen, Heerlen en Nieuwegein) verzorgden leerlingen demonstraties van een kleine veertig ambachten. Moderne beroepen waarmee je een goede boterham verdient en met hoofd, hart en handen werkt. Voor veel van deze ambachten staan aparte mbo-opleidingen, met aandacht voor competentiegericht onderwijs en leren in de praktijk: bij de meubelmaker in het atelier en bij de bloemist in de winkel.

Voorafgaand aan de Week van het Ambacht werd het Platform Ambachtseconomie gelanceerd. Hierin gaan mensen uit alle geledingen van de samenleving het belang van de ambachtseconomie nadrukkelijker onder de aandacht brengen.

Gronings Noorderpoortcollege bekroond voor initiatief

Makkelijker van vmbo naar mbo dankzij het doorstroominstrument

De doorstroom van vmbo naar mbo loopt niet altijd soepel. Deze overgang wordt nog ingewikkelder bij invoering van de competentiegerichte kwalificatiestructuur. Reden voor een aantal vmbo-scholen om met het Noorderpoort College een project te starten om competentieontwikkeling van leerlingen in het vmbo te herkennen, erkennen en waarderen. Inmiddels is het competentiegerichte doorstroominstrument (CDI) een feit.

Het CDI is een soort informatie-dossier, waarin per competentie gedragskenmerken zijn beschreven. Daarbij is gebruik gemaakt van het – in het mbo gangbare - competentiemodel van adviesbureau SHL met 25 generieke competenties (zoals presenteren en kwaliteit leveren). Door in het vmbo gebruik te maken van dezelfde terminologie, is de verwachting dat de doorstroom van het vmbo naar het competentiegerichte mbo soepeler kan verlopen. Dinie

Keizer van het Aletta Jacobs College geeft aan: ‘Van de 25 SHL-competenties worden er komend schooljaar vijf op het dr. Aletta Jacobs College ingevoerd: Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen, Materialen en middelen inzetten, Leren en Instructies en Procedures opvolgen. Anders dan bij het Noorderpoortcollege (waar de leerling een competentie heeft “behaald” bij een positieve beoordeling van de opdracht) wordt op het

Aletta Jacobs College de ontwikkeling van de competenties expliciet gemeten. De groei in ontwikkeling van de competenties staat daarbij centraal.’

Diepgang
Achterliggende gedachte is dat vmbo-leerlingen competenties ontwikkelen aan de hand van praktijkopdrachten. Doordat praktijkopdrachten verschillende niveaus van diepgang kennen, groeit een competentie. De opbouw in diepgang wordt bepaald door de mate van complexiteit, de mate van zelfstandigheid en het beheersingsniveau (van concreet doen naar meer reflecteren). Het is de bedoeling dat een vmbo-school vooraf of achteraf analyseert om welke kerntaken en werkprocessen het gaat in een praktijkopdracht en welke competenties er nodig zijn om een opdracht uit te voeren.

Prijs gewonnen
Het competentiegerichte doorstroominstrument is ontwikkeld door het Noorderpoortcollege, samen met vmbo Reitdiep College, Hogeland College, Campus Winschoten en het Aletta Jacobs College. De Stichting Leerplanontwikkeling heeft het project ondersteund. Het procesmanagement MBO 2010 heeft bij de start van het project geadviseerd over de aanpak en heeft het project onlangs beloond met een prijs. In april ontvingen alle mbo-instellingen van MBO 2010 een brief met informatie over het competentiegerichte doorstroominstrument.

Op 7 mei kreeg het Noorderpoortcollege een cheque ter waarde van 5.000 euro uitgereikt door MBO 2010, als beloning voor het doorstroominstrument.

Winst door onderwijscatalogus

Het Flexcollege is een fictieve mbo-instelling met een vraag-gestuurde onderwijsorganisatie. In een workshoptraject onderzoeken de deelnemers aan de hand van een simulatie welke effecten deze flexibilisering heeft op bijvoorbeeld de bezetting van de lokalen en de docententeams. De onderwijscatalogus staat in het Flexcollege centraal. Leervraag en onderwijsaanbod komen hier bij elkaar.

‘Een van de startpunten van het Flexcollege is het in kaart brengen van het onderwijsaanbod dat een instelling kan aanbieden: de onderwijscatalogus’, legt Nico Verbeij van VKA, een van de partners in Flexcollege, uit. De onderwijscatalogus laat zien waar en wanneer wat wordt aangeboden. De winstmogelijkheden kunnen vervolgens in de schaalvergroting zitten. Als een onderdeel van rekenen of ondernemersvaardigheden op meer-

dere momenten en plaatsen wordt aangeboden, kunnen leerlingen, in samenspraak met hun studieloopbaanbegeleider, flexibel beslissen wanneer ze het volgen. Daarnaast kan door de onderlinge afstemming ook de bezettingsgraad van de lessen verbeteren. Met gunstige gevolgen voor de beschikbaarheid van de lokalen en de inzetbaarheid van de docenten. ‘Maar flexibilisering van het onderwijs is nog wikkelen en wegen’,

weet Verbeij. ‘Competentiegericht opleiden staat dicht bij de leerling en opleidings- en clusteroverstijgende modulen passen dan niet altijd. Vooropgesteld: het gaat slechts om ongeveer een kwart van het totale aanbod. Voor niveau-2 geldt bovendien dat scholen dicht tegen hun leerlingen aan willen zitten, met veel persoonlijke begeleiding. Daar zal het nog minder plaatsvinden. Een niveau-4 leerling raakt echter niet in paniek als hij zelf moet uitzoeken waar hij bepaalde studieonderdelen kan volgen.’ De eerste stappen van scholen met de onderwijscatalogus zijn positief. Het gezamenlijke aanbod wordt duidelijker. Verbeij is zelf ook overtuigd: ‘Het is een fikse en ingewikkelde inspanning waar scholen vervolgens wel jaren mee vooruit kunnen.’

Leraar24.nl biedt kijkje in de klas bij collega's

Binnenkort krijgt de mbo-leraar een ‘online gereedschapskist’ om zich verder te professionaliseren. Met behulp van het digitale platform www.leraar24.nl kunnen leraren (po, vo en mbo) zich op ieder moment van de dag kosteloos en efficiënt online informeren over vraagstukken op hun vakgebied.

De organisaties achter het project – Kennisnet, het Ruud de Moor Centrum van de Open Universiteit, SBL en Teleac/Not – leveren ieder vanuit hun eigen expertise en ervaring een bijdrage aan het platform. Bedoeling van het initiatief is dat leraren met behulp van thematisch materiaal in de vorm van filmpjes van vijf tot tien minuten zichzelf en elkaar informeren, activeren en inspireren. Op de site zijn verschillende thema’s – variërend van competentiegericht onderwijs tot gedragsproblematiek bij leerlingen – door leraren uitgewerkt in verdiepende dossiers. Volgens programmamanager Anita Vlonk kunnen leraren zelf de inhoud bepalen; een onafhankelijke lerarenraad met leraren uit verschillende sectoren adviseert over de thema’s van het platform. Daarnaast kunnen leraren zelf ideeën aandragen via de site. Sinds de site eind januari werd gelanceerd door minister Plasterk van

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap kreeg Vlonk veel positieve reacties uit het onderwijs. ‘Leraren vinden het leuk om even een kijkje in de klas te nemen bij een collega. De site is laagdrempelig en sluit goed aan bij de dagelijkse praktijk.’ Ook de minister toonde zich enthousiast. Plasterk omschreef het platform onder meer als kosteloos en altijd bereikbaar. Hoewel de site al in gebruik is genomen, moet de mbo-leraar volgens Vlonk nog even geduld hebben. ‘Leraren in het mbo kunnen vanaf 1 september op de site terecht. We verwachten dat dit hulpmiddel juist binnen de mbo-sector met zijn vele ict-gebruik goed aanslaat. De kracht van dit crossmediale platform is dat de gebruiker zich niet eerst door overbodige, nutteloze toepassingen hoeft heen te worstelen voordat hij bij iets bruikbaars komt. De site biedt direct kwaliteit.’

Nieuwe website Steunpunt taal en rekenen mbo live

Het Steunpunt taal en rekenen mbo ondersteunt mbo-instellingen bij taal- en rekenonderwijs. De website www.steunpunttaalenrekenenmbo.nl is daarin een centrale schakel. Tot voor kort maakte deze site onderdeel uit van mbo2010.nl. Maar sinds een paar weken is de website van het Steunpunt vernieuwd en zelfstandig geworden. De doelstellingen van de nieuwe site sluiten nauw aan bij die van het Steunpunt zelf. Op de eerste plaats is het een plek waar docenten, leerlingen, ouders en andere belanghebbenden een antwoord

krijgen op hun vragen over het taal- en rekenonderwijs in het mbo. Staat een antwoord op een specifieke vraag niet op de website zelf? Dan kunnen ze via een contactformulier of e-mail eenvoudig zelf een vraag aan de beleidsadviseurs van het Steunpunt stellen. Daarnaast is het voor mbo-instellingen mogelijk om via de website kennis met elkaar te delen. En er komt een overzichtelijk aanbod van leermiddelen, diagnostische toetsen en ondersteuningsmogelijkheden. **➤ meer informatie:** www.steunpunttaalenrekenenmbo.nl

Roostering en planning vaak probleem bij ICT

Bijna alle mbo-instellingen zijn al met flexibilisering bezig. Bij dit proces vormt ICT vaak een obstakel. Verwachting is dat dit probleem alleen maar groter wordt naarmate de flexibilisering toeneemt. Dit speelt met name op het gebied van roostering en planning, zo blijkt uit het onlangs verschenen rapport 'Resultaten verkenning in het kader van onderwijslogistiek'.

Een flink aantal instellingen laat in het rapport weten roostering en planning problematisch te vinden. Naarmate instellingen verder willen flexibiliseren, is het noodzakelijk om van 'roostering naar planning' te gaan. Volgens de respondenten is planning een stuk ingewikkelder dan roostering, omdat dit standaardisering en tegelijkertijd ruimte voor wijzigingen vereist. Docenten, studenten, lokalen etcetera moeten zodanig op elkaar worden afgestemd dat er 'massa maatwerk' kan worden aangeboden. Daarnaast is het bij planning lastiger om ruimtes efficiënt te benutten. Dit komt doordat het moeilijker is van te voren in te schatten hoeveel mensen op een les afkomen. Naarmate instellingen meer willen opschuiven van roostering naar planning, is het lastiger geschikte ICT te vinden die aan alle functionaliteiten voldoet.

Aanwezigheidsregistratie

Uit het onderzoek blijkt verder dat het bij planning lastiger is om de

aanwezigheid adequaat te registreren. Dit is volgens de geënteerden een gevolg van het feit dat de registratie sterk afhangt van de discipline van leerlingen en docenten om wijzigingen tijdig door te geven. Als dit niet goed gebeurt, is het bijvoorbeeld mogelijk dat leerlingen onterecht afwezig worden gemeld. René van Gils, voorzitter van het college van bestuur van het Graafschap College in Doetinchem: 'Het probleem is eerder de zorgvuldigheid en de discipline van de mensen die met de software werken dan de complexiteit van het systeem zelf. In het moderne onderwijs speelt resourceplanning een veel grotere rol dan klassieke centrale roostering. We hebben tegenwoordig te maken met verschillende individuele leerroutes, waarbij docenten op individuele basis afspraken maken met één leerling op een bepaalde plek. Als je je van die systematiek niet bewust bent kun je roosteren tot je een ons weegt, maar daar heb je dan niet zoveel aan.'

Wantrouwen

Het Graafschap College maakt al enige tijd naar tevredenheid gebruik van het softwareprogramma Magister. Naast Magister werken ook de Triple A- en de PeopleSoft-scholen aan realisatie van een informatiehuishouding die is toegesneden op de eisen aan moderne bedrijfsvoering. Volgens Van Gils is het programma eerst als proef uitgeprobeerd bij de opleidingengroep Sport en Beweging. 'Die opleidingengroep kent de meeste uitzonderingen op het reguliere rooster. Als je daarbij het plannen van verschillende individuele activiteiten onder de knie krijgt, kun je het programma ook gemakkelijk voor de andere opleidingengroepen inzetten.' Ook meldt het rapport dat ICT-pro-

blemen vaak te maken hebben met de mensen en de contacten tussen hen onderling. Dit speelt met name tussen de technici en 'boekhouders' (ICT'ers, mensen belast met administratie en eisen van de Onderwijsinspectie over aanwezigheid) en mensen die gaan over de inhoud (docenten). Ook staan docenten soms wantrouwend tegenover de software en ontbreekt bij hen nogal eens de kennis en de discipline om deze software goed te gebruiken.

➤ **meer informatie:** het volledige rapport is op te vragen bij Kennisnet.

Bel met 0800-KENNISNET of mail naar binnendienst@kennisnet.nl. Zie ook: <http://flexibelleren.kennisnet.nl>

Maatregelen tegen uitval

Scholen werken hard aan het verbeteren van hun bedrijfsvoering. Maar hoe weet je of de maatregelen die je neemt het gewenste effect hebben? Samen met Plus Delta, ROC Mondriaan en De Eindhovense School experimenteert MBO 2010 met een aanpak die het rendement van te nemen maatregelen kan verhogen. Verbeterprocessen worden systematisch geanalyseerd en beter inzichtelijk en beheersbaar gemaakt. De Rendementpilot bij De Eindhovense School neemt maatregelen tegen schooluitval onder de loep. Teamleider en projectlid Peter Bazen: 'Schooluitval is een hot item. Je moet voldoen aan de cijfers die de Inspectie stelt. Tegelijkertijd is er moeilijk grip op te krijgen: je ziet leerlingen uitvallen, onderneemt actie, maar vaak is er onvoldoende beoordeling en borging van die acties.' De projectgroep analyseert een aantal maatregelen, die met ingang van het nieuwe schooljaar ingevoerd moeten worden. Evaluatie van het onderwijsproces, lessen door studenten, docenten en begeleiders, en het maken en in teamverband bespreken van aansprekende rapportages zijn maatregelen waarvan het meeste wordt verwacht.

Leren op werkplek

Deelnemen aan praktijkgerichte werkprocessen is voor elke mbo-leerling onmisbaar. Dat kan bijvoorbeeld via beproefde manieren zoals een stage of de beroepspraktijkvorming (bpv). Door de ontwikkeling van het competentiegericht leren zijn er daarnaast veel andere vormen ontstaan. Oud en nieuw komen onder de noemer 'werkplekleren' bij elkaar: plekken waar school en praktijk verweven zijn en elkaar versterken. In eigen minibedrijfjes kunnen leerlingen ervaren wat ondernemer zijn inhoudt. Op een leerafdeling in een zorginstelling hebben ze alle touwtjes zelf in handen: goed inzicht levert iets op en een verkeerde inschatting heeft gevolgen. In de beschermde omgeving van een simulatiebedrijf is de praktijk zelfs nog extremer na te bootsen. De situatie is echt, maar een fout blijft zonder directe gevolgen. Alle verschillende soorten werkplekleren zullen binnenkort op de website van mbo2010 worden voorgesteld, met aansprekende voorbeelden uit de praktijk. Tegelijkertijd verschijnt er ook een boekje over, 'Vormen van werkplekleren'.

Ondernemingsgame voor studenten in grafimedia

Studenten in de grafimedia kunnen kennis en ervaring opdoen met een nieuwe ondernemingsgame. Deze GraftiMedia Ondernemingsgame is in het kader van de regeling 'MBO verbonden met ICT' ontwikkeld door Kenniscentrum GOC, Grafisch Lyceum Utrecht en BitPress Games & Assessments.

Natuurlijk bestaan er meer ondernemingsgames, zo beaamt ook Joost Schouten van BitPress. Maar de

GraftiMedia Ondernemingsgame is speciaal ontwikkeld voor studenten in de grafimedia. 'De bestaande

games zijn vaak vrij algemeen. De interactieve internetcompetitie die wij hebben ontwikkeld is afgestemd op specifieke opleidingen.' In de nieuw ontwikkelde simulatie leiden leerlingen het fictieve ontwerp bureau Cooldesigns. Dit is een bedrijf met twee eigenaren dat een jaar bestaat. De studenten moeten slim spelen met de prijsbepaling van hun grafische producten, het marketingbudget en de inzet van eigen en ingehuurde krachten. 'Hoe verder de leerlingen komen in de simulatie, hoe ingewikkelder de opdrachten worden. Ze moeten freelancers aansturen, personeel aannemen en zorg dragen voor hun begeleiding. Zo leren ze spelenderwijs wat het betekent om een eigen bedrijf te runnen. Ook ontdekken ze welke factoren van invloed zijn op het succes en welslagen van een onderneming.'

Concurrentie

De leerlingen spelen de game ook echt tegen elkaar, aldus Schouten.

'Als de ene student een lagere prijsstelling hanteert voor een bepaalde opdracht, kan de andere student hier de gevolgen van ondervinden. Hij krijgt bijvoorbeeld minder klanten, omdat die voor de goedkopere prijs kiezen. Zo ondervinden de leerlingen de betekenis van concurrentie in het bedrijfsleven en leren ze hier alvast mee om te gaan.' De game duurt in totaal zo'n acht weken. 'Maar docenten kunnen de simulatie ook gebruiken als rode draad in hun lesprogramma en er naar eigen inzicht opdrachten aan toevoegen.'

➤ De GraftiMedia Ondernemingsgame werd op 23 april in een workshop aan docenten en andere belangstellenden gepresenteerd. Eind mei vindt een tweede workshop plaats. Geïnteresseerden kunnen zich nog aanmelden bij Joost Schouten via info@bitpress.nl of (020) 770 22 65.

Academiebouwers klaar voor zoektocht naar verdieping

‘De kunst is om écht van elkaar te leren’

Een groeiend aantal mbo-instellingen is druk met de opzet van interne scholingstrajecten voor onderwijzend personeel. De verantwoordelijke academiebouwers komen tijdens ontwikkelkring-bijeenkomsten bij elkaar om praktische informatie te delen en gezamenlijke kennis te construeren. Hoe dat gaat? We vroegen het drie ervaringsdeskundigen.

‘Ik ben altijd benieuwd naar wat andere scholen doen op het gebied van leren en ontwikkelen’, vertelt Anke Balt, academiebouwer op het Deltion College. ‘Daarom ga ik ook trouw naar iedere bijeenkomst. Ik merk dat er sprake is van een tweeledige behoefte. Aan de ene kant wisselen we onderling praktische informatie uit. Bijvoorbeeld over de opzet van een Management Development traject of het opstellen van een beleidsplan over de professionalisering van medewerkers. Daarnaast zijn we steeds meer bezig met het construeren van gezamenlijke kennis en kijken we verder dan alleen de actuele adhoc-zaken die ons bezighouden. Dan moet je denken aan thema’s als ‘Hoe bevorder je een leercultuur’? Of ‘Hoe krijg je zicht op het rendement van je eigen academie’? Het is niet zo dat ik ervaringen uit de kring-bijeenkomsten twee dagen later op het Deltion invoer. Zo groot is het directe rendement niet. Wel denk ik bewuster na over keuzes die ik maak en sta ik vaker stil sta bij de vraag of we het als Deltion-academieteam goed doen.’

Meer verdieping

Ook een trouw bezoeker van de ontwikkelkring is Conny Daansen, Projectdirecteur van de Nova Academie. ‘Ondanks dat deelnemers en hun academies zich vaak in verschillende stadia van ontwikkeling bevinden, zijn de bijeenkomsten een prima manier om eigen ideeën te toetsen en nieuwe kennis op te doen. Eigenlijk zitten we nu op een punt om een volgende stap te maken en te zorgen voor meer verdieping. Blijven we op hoofdlijnen steken, zoals we nu doen, dan haken mensen af. Dat moeten we zien te voorkomen, bijvoorbeeld door mensen uit het bedrijfsleven uit te nodigen en te kijken hoe we thema’s verder uit kunnen werken. Of om deelnemers zelf thema’s te laten uitdiepen. Zeker nu de kring steeds groter wordt, is het de kunst om écht van elkaar te leren. En niet alleen maar ervaringen uit te wisselen om het uitwisselen. Daarom is het goed dat we elkaar ook in een virtuele omgeving kunnen ontmoeten. Deze digitale mbo-academie moet nog op gang komen, maar is een prima medium om snel te schakelen als het nodig is.’

Prima aanvulling

Net als Conny Daansen vindt ook

Matina Fidder, programmamanager van de Landstede Academie, het tijd voor een verdiepingsslag. ‘Al moeten we er wel voor waken dat we allemaal hetzelfde gaan doen. Iedere academie is verschillend georganiseerd en het bestaan ervan hangt samen met hoe de leer- en ontwikkelstrategie in de eigen organisatie vorm krijgt. Bij ons leren docenten bijvoorbeeld op dezelfde manier als onze studenten via talentvol leren, van en met elkaar. En dat is mogelijk niet op alle ROC’s het geval. Desondanks zijn de kringbijeenkomsten

Conny Daansen

een ideale manier om van en met elkaar te leren, expertise en ervaring te halen en te brengen én te netwerken. Uiteindelijk vraag ik me wel af of we het niveau van een échte leerkring, met reflectie en intervisie, gaan halen. De academies zijn nu vooral met hun eigen ontwikkeling bezig. Ook ik ben blij met het virtuele platform. Ik hou van snel schakelen, ben een fan van kennismanagement en wil niet steeds zelf het wiel uitvinden. Het is een perfecte plek om informatie te delen en op te halen. En heel belangrijk: het helpt me in mijn functioneren als programmamanager. De aanwezige kennis is namelijk een prima aanvulling op mijn eigen kennisvoorraad.’

> meer informatie:

www.mboacademies.nl of via Cees Hoogendijk (06-16682098).

Anke Balt

Professionalisering mbo voor gedeelde rekening

Het procesmanagement MBO 2010 neemt de programmalijn professionalisering voor gemeenschappelijke rekening. Voorzitter Hans van Nieuwkerk van MBO 2010 coördi-

Annette Verduin

neert de programmalijn sinds het vertrek van procesmanager Sarien Shkolnik per 1 april. Het procesmanagement heeft in de persoon van Annette Verduin een op het terrein van human resource management ervaren en door de wol geleverde projectleider gecontracteerd. Bij de uitvoering van haar opdracht onderhoudt ze ook de contacten met de scholen. ‘Door de invoering van het competentiegericht onderwijs worden ook aan hun competenties andere eisen gesteld. Cgo heeft dus gevolgen voor iedereen die binnen het onderwijs werkzaam is. Dit moet meer aandacht krijgen. Vanuit MBO 2010 willen we dit een extra impuls geven. En hierbij kom ik om de hoek kijken’, aldus de projectleider.

Competenties beoordelen met assessorentraining

Nu deelnemers hun competenties steeds vaker leren in een reële omgeving, ligt het voor de hand dat hun prestaties ook competentiegericht worden beoordeeld. Dat vraagt van docenten specifieke deskundigheid op het gebied van beoordelen. Met de assessorentraining van het Centrum voor Nascholing Amsterdam worden docenten en praktijkbegeleiders opgeleid tot volwaardig assessor in het mbo.

Kenmerkend voor competentiegericht beoordelen is dat deelnemers hun competenties laten zien: dit is wat ik kan en ik weet waarom. Assessoren beoordelen deze competenties aan de hand van een van tevoren vastgesteld protocol. Hierbij zetten zij hun vakdeskundigheid actief in. Marjan van ’t Hof is docente bij de (deeltijd-)beroepsopleiding voor volwassenen van het ROC Flevoland. Ze volgde onlangs een cursus voor assessoren bij het Centrum voor Nascholing Amsterdam (CNA). ‘Ik had er behoefte aan om meer grip te krijgen op het beoordelingsproces van mijn cursisten. Ik wil ze objectief beoordelen, op een efficiënte manier’, zegt zij. De tips die ze tijdens de cursus heeft gekregen brengt ze direct in praktijk.

Flink aanpakken

Van ’t Hof doceert verschillende vakken aan volwassenen op het roc in de Flevopolder: Engels, de cursus Leren, loopbaan en burgerschap, en praktijkvakken in de opleiding tot administratief medewerker. De mensen aan wie zij lesgeeft, zijn van verschillende komaf: nieuwe Nederlanders die na een inburgeringscursus een vak willen leren, maar ook mensen die een tweede kans op een beroepsopleiding grijpen, of die bijvoorbeeld al jaren in de administratie werken maar een diploma willen halen om zich verder te ontwikkelen. Bij het afnemen van de praktijkexamens voor administratief medewerker liep zij als assessor echter tegen problemen aan. ‘We waren overgestapt van de praktijkexamens in een gesimuleerde kantooromgeving naar een

examen op de stage- of werkplek, omdat we de cursisten in een echte werkomgeving willen beoordelen. Dat heeft als voordeel dat ze goed ingewerkt zijn; ze weten waar alles ligt en zijn niet zo gespannen. Maar een nadeel is dat je niet weet of alle situaties die je wilt beoordelen, zich wel zullen voordoen. Je bent afhankelijk van de input: gaat de telefoon, worden er pakjes bezorgd, komt er een bezoeker aan de balie tijdens het examen? Belangrijke factoren, want dan kun je immers zien of een cursist adequaat reageert.’

Praktischer

De docente leerde in de assessorencursus hoe zij de beoordeling van zulke onderdelen beter kon aanpakken. ‘We plannen nu de examenafspraken in een periode dat cursisten het druk hebben op hun werk. Nieuw is ook dat we dezelfde dag, aansluitend op het praktijkexamen, het criteriumgericht interview houden. Daarin bespreken we met de kandidaat de werkzaamheden die we niet in de praktijk hebben gezien. Deze werkwijze is praktischer en biedt de cursist meteen duidelijkheid. Verder heb ik in de cursus geleerd met video te werken, en dat wil ik verder uitbreiden. Het mooie daarvan is dat het waarborgen biedt voor objectiviteit en precisie. Want het is best lastig om twee dingen tegelijk te doen, een gesprek voeren en uitkomsten noteren. En mocht er verschil van mening zijn over het gesprek, dan kun je het altijd terugzien.’

> meer informatie:

www.centrumvoornascholing.nl

De geboorte van een kwalificatiedossier

Hoe zat het ook alweer?

Alle opleidingen in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) worden vanaf 2010 volgens de nieuwe competentiegerichte kwalificatiestructuur aangeboden. Alle 241 kwalificatiedossiers voor 2009-2010 zijn op 19 februari 2009 officieel vastgesteld door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Uitstromen

Een kwalificatiedossier bevat één of meer uitstromen. Een uitstroom is een verbijzondering van een beroep of kwalificatie. In sommige gevallen heeft het kwalificatiedossier één uitstroom, omdat het beroep geen verbijzondering kent. De kwalificatiedossiers met één uitstroom in de kwalificatiestructuur Handel zijn bijvoorbeeld aankomend verkoopmedewerker en interieuradviseur. Andere kwalificatiedossiers hebben meer uitstromen. Deze beroepen vragen andere of extra taken en competenties van de beroepsbeoefenaar. In het kwalificatiedossier verkoopspecialist worden onder andere de volgende uitstromen onderscheiden: verkoopspecialist mode, verkoopmedewerker showroom en verkoopadviseur wonen.

Meerdere diploma's

Binnen één kwalificatiedossier kunnen meerdere uitstromen vallen, op verschillende niveaus. Voor elke uitstroom kan een instelling een diploma uitgeven.

Leer-, loopbaan- en burgerschapscompetenties apart

De leer-, loopbaan- en burgerschapscompetenties staan in een apart document. Ze vormen naast het kwalificatiedossier nog wel een diploma-eis, maar zijn niet meer ingevlochten in het beroepsdeel. Momenteel staat het brondocument van de leer-, loopbaan- en burgerschapscompetenties ter discussie. De kans bestaat dat het dit jaar nog wordt afgeschaft.

Verplicht of niet?

Scholen en bedrijven gebruiken een kwalificatiedossier dat past bij het beroep waarvoor de leerling opgeleid wil worden. Hoe een school ervoor zorgt dat leerlingen hun diploma behalen, is de verantwoordelijkheid van de school. Een kwalificatiedossier schrijft diploma-eisen voor, maar niet hoe de opleiding ingericht wordt. Het geeft scholen en bedrijven daarnaast de informatie die nodig is om de inhoud van opleidingen en examens te bepalen.

De kwalificatiedossiers vormen de basis van de onderwijsvernieuwingen in het mbo. Maar hoe komt zo'n dossier eigenlijk tot stand?

Welke partijen zijn erbij betrokken? En wie heeft het voor het zeggen?

De MBO krant zet alle stappen voor u op een rij.

STAP

1

Branches aan zet

Beroepscompetentieprofielen zijn de basis van de nieuwe kwalificatiedossiers. Deze profielen beschrijven de eisen aan beroepsuitoefening door een ervaren beroepsbeoefenaar. Kwalificatiedossiers beschrijven de eisen waaraan beginnende beroepsbeoefenaren voldoen wanneer zij gediplomeerd de opleiding verlaten. De branches zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de beroepscompetentieprofielen. Dit gebeurt meestal door een opleidingscommissie binnen de branchevereniging.

STAP

2

Kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven

De kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven organiseren de dialoog tussen mbo en bedrijfsleven. Ze zijn – onder meer – verantwoordelijk voor het opstellen en onderhouden van de kwalificatiedossiers. Er wordt niet zomaar aan een dossier begonnen. Eerst onderzoekt het kenniscentrum of de beoogde kwalificaties voor een nieuw dossier arbeidsmarktrelevant zijn. Met andere woorden: is in de arbeidsmarkt behoefte aan gediplomeerden in dit beroep? Als dat zo is beschrijft het kenniscentrum wat een beginnend beroepsbeoefenaar allemaal moet kennen en kunnen aan het eind van de opleiding. Na vaststelling door de minister van een kwalificatiedossier blijven kenniscentra verantwoordelijk voor de verdere ontwikkeling en het onderhoud van de kwalificatiedossiers van hun sector. Colo, de vereniging van de zeventien kenniscentra, zorgt voor de aansturing en voor de samenwerking tussen de kenniscentra onderling.

Meer informatie: www.colo.nl

STAP

3

Ingangstoets

Het Coördinatiepunt begeleidt het proces van ontwikkeling van de kwalificatiedossiers. Een van de taken van de organisatie is het verzorgen van de ingangstoets voor de kwalificatiedossiers. Voordat een nieuw dossier richting paritaire commissie gaat, bekijkt het Coördinatiepunt eerst of er inderdaad behoefte is aan gediplomeerden op dit vlak en of het nieuwe dossier iets toevoegt aan de kwalificatiestructuur. Ook wordt een rondgang langs scholen gemaakt om te bepalen of er voldoende instellingen zijn die de opleiding willen uitvoeren. Een check op 'ondoelmatige overlap tussen dossiers' maakt ook deel uit van de ingangstoets. In 2008 zijn drie dossiers afgekeurd omdat ze de ingangstoets niet hebben doorstaan.

Meer informatie: www.coordinatiepunt.nl

Toetsingskader

In het Toetsingskader staan de kwaliteitseisen die de basis zijn voor de normering die het Coördinatiepunt hanteert bij de eindcontrole. Deze kwaliteitseisen hebben betrekking op herkenbaarheid, uitvoerbaarheid, transparantie, flexibiliteit en duurzaamheid. De paritaire commissie gebruikt het toetsingskader ook bij haar advies aan het bestuur van het kenniscentrum. De vijf formele eisen zijn:

- 1 Het kwalificatiedossier voldoet aan de vormvereisten.
- 2 De kwalificatiedossiers zijn relevant voor de arbeidsmarkt, voor de samenleving en voor vervolgonderwijs
- 3 De kwalificatiedossiers zijn uitvoerbaar, flexibel en duurzaam in de onderwijs- en examenpraktijk.
- 4 De kwalificatiedossiers vormen met elkaar een ontokerd, transparant geheel, dat gekenmerkt is door een eenduidige opbouw, waarbij beroepsbeoefening die vergelijkbaar is ook vergelijkbaar is geformuleerd.
- 5 De kwalificatiedossiers zijn het resultaat van overleg en dialoog tussen de partijen onder regie van de betrokken kenniscentra.

Deze kwaliteitseisen zijn allemaal uitgewerkt in concrete eisen. Bijvoorbeeld 'er is werkgelegenheid in het beroep', 'de lay-out is conform het format' en 'vmbo en hbo zijn betrokken bij de ontwikkelingen'.

STAP

4

Paritaire commissies beroepsonderwijs bedrijfsleven

Een paritaire commissie beroepsonderwijs bedrijfsleven is een overlegorgaan dat afspraken maakt over de inhoud van het mbo-onderwijs. Voor ieder kenniscentrum is de paritaire commissie het structurele ontmoetingsplatform tussen het georganiseerde bedrijfsleven en het georganiseerde beroepsonderwijs. De leden van de paritaire commissie worden voorgedragen door bedrijfsleven en onderwijs (meestal managers): er zitten dus zowel vertegenwoordigers uit het onderwijs als werkgevers in. De doelstelling van een paritaire commissie is overeenstemming te bereiken over de inhoud van kwalificatiedossiers. De paritaire commissie heeft de bevoegdheid om de kwalificatiedossiers te toetsen aan eisen uit het Toetsingskader:

- de vormcriteria (formats, protocollen, verantwoordingsdocumenten);
- de inhoudelijke criteria (afstemming, overlap);
- de procescriteria (procedures en coördinatie).

STAP

5

Het Coördinatiepunt

Als er in de paritaire commissie overeenstemming is bereikt gaat het kwalificatiedossier weer naar het Coördinatiepunt voor toetsing aan het toetsingskader. Overige taken van het Coördinatiepunt zijn:

- het Toetsingskader opstellen en onderhouden in afstemming met de ketenpartners;
- uitvoeren van een ingangstoets voor nieuwe kwalificaties of kwalificatiedossiers;
- informeren over de resultaten van toetsing;
- adviseren over (beleids)voorstellen;
- (laten) uitvoeren van onderzoek om de kwaliteit te verbeteren van de kwalificatiestructuur;
- coördineren van de aanbidding van de kwalificatiedossiers door de kenniscentra bij de ministeries van OCW en LNV.

STAP

6

Besturen van de kenniscentra

De besturen van de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven besluiten, geadviseerd door de paritaire commissies, de kwalificatiedossiers voor te leggen aan de minister. In het bestuur geldt een stemverhouding van 50-50 tussen onderwijs en georganiseerd bedrijfsleven, net als bij de paritaire commissies.

STAP

7

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan het slot van de goedkeuringsprocedure biedt het Coördinatiepunt het kwalificatiedossier aan de minister van OCW/LNV aan, namens het bestuur van het kenniscentrum beroepsonderwijs bedrijfsleven. De minister stelt vervolgens vast dat het dossier compleet is aangeleverd en stelt het dossier integraal vast. Het ministerie van OCW voert de regie over de invoering van de competentiegerichte kwalificatiestructuur. De minister stelt financiële middelen vast, laat evaluatieonderzoeken uitvoeren en is verantwoordelijk voor de juridische basis van de competentiegerichte kwalificatiestructuur.

Meer informatie: www.minocw.nl

STAP

8

Onderwijsinspectie

De Onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs en de examinering in het mbo. De inspectie beoordeelt of de examinering voldoet aan de eisen en of scholen mbo-studenten voldoende voorbereiden op het behalen van een diploma. De inhoud van het diploma staat vermeld in de kwalificatiedossiers. Daarnaast hanteert de Inspectie het hele kwalificatiedossier bij het toezicht.

Meer informatie: www.onderwijsinspectie.nl

Crebolijsten?

Er zijn op dit moment 241 kwalificatiedossiers. Ze zijn allemaal aangemeld bij het Centraal Register Beroepsleidingen (crebo). Alle uitstromen in de dossiers hebben een eigen nummer op de zogenoemde crebolijsten. Het wijzigen en toekennen van crebo-nummers wordt door het CFI (Centrale Financiën Instellingen) bepaald, in samenwerking met het Coördinatiepunt. Alle nieuw vastgestelde kwalificatiedossiers worden ieder jaar in februari op internet gepubliceerd. De crebolijsten zijn te vinden op www.mbo2010.nl > kwalificatiedossiers > crebolijsten. Meer informatie: www.kwalificatiesmbo.nl en www.cfi.nl

Hoe ziet een kwalificatiedossier eruit?

Alle kwalificatiedossiers zijn sinds vorig jaar op dezelfde manier opgebouwd. Ze bestaan uit dezelfde hoofdstukken en gebruiken dezelfde taal. Ook gaat het format uit van een standaard competentielijst op basis van een model van 25 competenties. In een kwalificatiedossier is op gestandaardiseerde wijze de startpositie van de beginnende beroepsbeoefenaar op de arbeidsmarkt beschreven. Met andere woorden: in een kwalificatiedossier staat beschreven wat iemand moet 'kennen en kunnen' om het diploma voor een kwalificatie te behalen. Het kwalificatiedossier is opgedeeld in vier delen.

Deel A: beeld van de beroepengroep

Deel A geeft een korte beschrijving van het beroep en de taken die de beroepsbeoefenaar uitvoert en de competenties die daarbij nodig zijn. Deze beschrijving is vergelijkbaar met de tekst uit de studiegids van de school.

Deel B: kwalificaties

In deel B, de kwalificaties, worden op hoofdlijnen de diploma-eisen beschreven. Deze eisen geven weer wat de gediplomeerde moet kunnen als hij op de arbeidsmarkt start. In dit deel staan de kerntaken, werkprocessen en proces-competentie-matrices. Daarnaast staat in dit deel in een overzicht welke werkprocessen voor welke uitstroom gelden.

Deel C: uitwerking van de kwalificaties

In dit deel worden de diploma-eisen uit deel B verder uitgewerkt. Voor elke uitstroom is een apart deel C ontwikkeld. In deel C zijn per werkproces de competenties in prestatie-indicatoren uitgewerkt en de benodigde vakkennis en vaardigheden beschreven.

Deel D: verantwoording

In dit laatste deel wordt toegelicht hoe het dossier tot stand is gekomen, worden gemaakte keuzes toegelicht en worden de gebruikte bronnen vermeld.

Met name de delen B en C zijn van belang voor het vormgeven van het onderwijs. Deze delen zijn ook voor schooljaar 2008-2009 vastgesteld door de minister van OCW. Dit betekent dat deze delen de wettelijke basis vormen voor onderwijsinstellingen om onderwijs en examens vorm te geven en voor de onderwijsinspectie voor toezicht hierop. Meer informatie: www.kwalificatiesmbo.nl

Vragen?

Voor meer informatie of vragen rond het Toetsingskader of de kwalificatiestructuur kunt u terecht bij het Coördinatiepunt: tel. (07) 329 40 62 of mail info@coordinatiepunt.nl

Mei 2009

Voor wie: GDW-leden achterban (SB)

Voor wie: Leden BTG Handel

Voor wie: Clusterleden en belangstellende BTG-leden

Voor wie: Clusterleden en belangstellende BTG-leden

Voor wie: BTG-leden

Voor wie: BTG-leden

Voor wie: BTG-leden

Voor wie: BTG-leden

Voor wie: HTVF-docenten, -coördinatoren, -clusterleden

Voor wie: Clusterleden en belangstellende BTG-leden

Voor wie: docenten

Voor wie: Clusterleden en belangstellende BTG-leden

Voor wie: Clusterleden en belangstellende BTG-leden

Voor wie: Clusterleden

Voor wie: Clusterleden

Voor wie: GDW-leden achterban Welzijn

Voor wie: leden werkgroep LLB Cluster HCD

Juni 2009

Voor wie: GDW-leden achterban V&V

Voor wie: (midden)management handelsopleidingen

Voor wie: GDW-leden achterban AG

Voor wie: MEI instellingsvertegenwoordigers roc's

Voor wie: UV-instellingsvertegenwoordigers

Voor wie: UV-leden

Voor wie: ESB&I's instellingsvertegenwoordigers roc's

Voor wie: GTB&A instellingsvertegenwoordigers roc's

Leren van elkaar

De Herontwerpschool organiseert trainingen, workshops, conferenties, spelsimulaties en leergangen. Met een directe relatie tot de ontwikkelingspraktijk van alledag. Leren van elkaar, samen zaken aanpakken, deskundigheid opbouwen: het zijn allemaal ingrediënten voor een succesvolle vernieuwing van het mbo. Onze doelgroep bestaat uit mensen die direct betrokken zijn bij de modernisering van het mbo. Iedere praktische professional met hart voor de zaak is welkom. Ons motto: learning by doing.

Aanbod Herontwerpschool vanaf mei 2009

Locatie: Aequor in Ede

Locatie: Sociëteit de Vereeniging in Utrecht

Door Consortium Beroepsonderwijs, MBO Raad/btg MEI,
MTSplus, Platform Bèta Techniek, Procesmanagement mbo
2010

Locatie: wordt nog bekend gemaakt

Locatie: Opleidingscentrum NCOI in Utrecht

Locatie: Mercure Bunnik

Meer informatie en inschrijven: www.herontwerpschool.nl

Herontwerp
school

Ons aanbod voor 2009:

Inhoud

- Beoordelen in het mbo
- Kritisch nadenken over het eigen onderwijsaanbod
- Hoe kan ik mijn leerling beter begrijpen en motiveren?

Bedrijfsvoering

- De Mondriaan Planner en de Innovator
- Generatie Einstein versus Planning & Control
- Flexcollege: flexibel onderwijs organiseren

Professionalisering

- Managen van teams
- Ondernemend gedrag en leiderschap voor beter onderwijs
- Studieloopbaanbeleiding in het mbo
- Leren van elkaar binnen een onderwijsteam
- Team Columbus
- Team Tijd
- Projectorganisatie Prince2

MBO Marshal Roadshow van start

Het ROC van Amsterdam stond op 31 maart in het teken van de allereerste MBO Marshal Roadshow. Tassenontwerper en afgestudeerd mbo’er Omar Munie en Jan des Bouvrie gaven gezamenlijk de aftrap voor de eerste roadshow in een landelijke reeks.

De MBO Marshal Roadshow is een gezamenlijk initiatief van alle mbo-onderwijsinstellingen. Doel is het promoten van het mbo, het inspireren van mbo’ers tot het inzetten van hun talenten en het behalen van een diploma. Constante factor tijdens de roadshows is Omar Munie. Hij zal met een speciale trailer bij de scholen in Nederland langsgaan. Munie wordt tijdens de roadshow steeds door andere MBO Marshals vergezeld.

Workshops
Leerlingen krijgen tijdens de roadshow de kans om een Marshal Class bij te wonen. Bij het ROC van Amsterdam werden deze workshops geleid door Omar Munie en Jan des Bouvrie. Des Bouvrie is met zijn ‘Jan des Bouvrie college’ verbonden aan het ROC van Amsterdam. Zo’n 25

studenten woonden de presentaties in de speciaal ingerichte trailer bij.

Dromen waarmaken
Volgens docent tekenen en leerling-begeleider Liesbeth van Velze was de roadshow op 31 maart een groot succes. ‘De leerlingen waren duidelijk geboeid door de verhalen van Jan des Bouvrie en Omar Munie.’ Vooral de boodschap van Munie dat je niet tot na je opleiding moet wachten met het waarmaken van je dromen maakte indruk. ‘Volgens Munie kun je ook tijdens je studie al beginnen met je toekomst. Door er gewoon over na te denken of een bijbaantje te zoeken in de richting van je opleiding.’

Positieve boodschap
Bekende en minder bekende Neder-

landers steunen als MBO Marshal het mbo. Ze zetten zich in voor de scholen waar ze zelf al bij betrokken zijn. Hun doel: de positieve kanten van het mbo-onderwijs en de studenten belichten. Niet alleen voor de leerlingen zelf, maar ook voor werkgevers, bestuurders en het grote publiek. De Roadshow MBO

Marshals moet een positieve boodschap uitzenden, die het imago van het mbo gunstig beïnvloedt.

➤ **meer informatie:** John Spierings, projectmanager MBO Marshals: e-mail: j.spierings@roc-nijmegen.nl of tel. (024) 890 41 02 (secretariaat BBN)

OPINIE

Geen plek voor vakdocent in nieuwe onderwijsstructuur

Bij verandering van onderwijsstructuur zou de vakdocent moeten bepalen hoe hij zijn vak in een nieuwe onderwijsstructuur aanbiedt. Maar bij de invoering van de competentiegerichte kwalificatiestructuur hebben taaldeskundigen, directies, besturen en management het toneel zo dichtbevolkt, dat de docenten maar in de toeschouwerbanken zijn gaan zitten. Omdat er of geen plek meer over was, of dat zij gewoonweg van de planken zijn geduwd.

Anderen gaan beslissen wat de docenten moeten doen. Aan die anderen wordt voorrang gegeven om voorstellen te doen en diep en lang na te denken over veranderingen. De docent krijgt een studiedag, een mooi schema dat bij de eerste

rukwind van het papier fladdert. In een motiverende preek wordt het volste vertrouwen uitgesproken dat hij professioneel genoeg is de gaten tussen schema en praktijk met deskundige smeer te dichten.

Uitvoerders
Tijdens een vakdocentendag bij het CITO in oktober bleek dit weer eens. Mevrouw Bolle van het ITTA liet daar weten niets te zien in verandering in de wijze van taalonderwijs, die door docenten wordt verzonnen. ‘Docenten zijn uitvoerders’, evangeliseerde zij tijdens een presentatie op vier november 2008 in Nijkerk. ‘Als je verandering wilt, doe je dat vanuit de top, eerst bestuur en directie, dan het management, want die bepalen allemaal hoe het zal gaan.’ Ze had een schema rondgedeeld dat in

De vakdocent is bedreven in doceren en doseren, als het een goede docent is.

twintig stappen toonde wat wie in de top-downzuil moest doen. Voor de docenten bleven zestien punten van uitvoering over, die ze allemaal moesten uitvoeren om de kronkels van de leiding zonder pardon door te voeren.

Feodale martelkuren
Ik ga in dit artikel niet verder op argumentatie en motivatie van haar in. Ik deel haar idee van de gietermethode niet: water middels een gieter in de docent zijn mond gieten behoort mijns inziens tot de feodale martelkuren.

Docenten moeten opstaan en laten weten dat zij heel goed in staat zijn te denken over de inhoud van hun vak, te praten over een andere structurering van de uitvoering van hun vak en te beslissen welke experimenten er worden aangegaan om uit te vinden of de gevolgde weg niet tot de ondergang leidt. De vakdocent is bedreven in doceren en doseren, als het een goede docent is. De leiding dient bedreven te zijn in leiding (te) geven. De leiding hebben is de laatste jaren populair geworden en brengt veel status met zich mee. Me dunkt dat die status soms meer gewicht krijgt dan de competentie leiding te geven.

Spellingtest
Het is zonde van tijd en energie en heel jammer voor de vaak verslechterende betrekking tussen leiding en docent als de docent het gevoel krijgt dat zijn kunde slechts een advies is voor de beslissers. En het is des te schrijnender als de vakdocenten weten dat onder die beslissers nog lieden leven die bij een eenvoudige spellingtest in het moeras van de taalkunde zakken. Weten is weten dat er nog veel meer te weten is!

Hans Koolschijn is docent Nederlands en Burgerschap bij Lentiz onderwijsgroep.

Centrum voor uitwisseling expertise mbo

Het nieuwe expertisecentrum beroepsonderwijs (ecbo) moet de expertise-uitwisseling in het beroepsonderwijs naar een hoger plan tillen. Het ecbo bundelt krachten en inzichten van twee organisaties: het Max Goote Kenniscentrum van de Universiteit van Amsterdam en het Expertisecentrum van CINOP in ’s-Hertogenbosch. Het expertisecentrum heeft drie kerntaken: kennisontsluiting, kennisontwikkeling en kennisoverdracht. Eerste prioriteit is het ontwikkelen van een kennisinfrastructuur. De oprichting van het ecbo werd op 8 april gevierd met een drukbezochte openingsconferentie in het Auditorium van Hogeschool Domstad te Utrecht. Frank Vandenbroecke, de Vlaamse minister voor Werk, Onderwijs en Vorming, noemde het expertisecentrum ‘de start van een mooie ambitie’. Jeanette Noordijk, directeur BVE bij het ministerie van OCW, bracht namens staatssecretaris Van Bijsterveldt van Onderwijs de gelukwensen voor het ecbo over. Haar boodschap: ‘Juist in tijden van crisis is onderzoek naar het fundament van de economie - want dat is het beroepsonderwijs - heel hard nodig. Koester dit initiatief en wees er zuinig op!’

Berend Kamphuis benoemd in Onderwijsraad

Per 1 januari trad Berend Kamphuis, voorzitter College van Bestuur ROC Alfa-college in Groningen, voor vier jaar toe tot de Onderwijsraad. Hij volgt hiermee Yvonne Moerman van het Koning Willem I College op. Specifieke inbreng van Kamphuis in de raad betreft het mbo en de volwasseneducatie. Tegelijkertijd is ook Fabienne Bont lid geworden van de Onderwijsraad. Zij is werkzaam als directiesecretaris bij Koninklijke Horeca Nederland en als bestuurslid actief bij Kenwerk, het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven voor Horeca, Toerisme, Voeding en Facilitaire Dienstverlening. Bonts kwaliteiten liggen op de ook voor het mbo belangrijke terreinen arbeidsmarktontwikkeling, beroepsonderwijs en leven lang leren. De Onderwijsraad is een onafhankelijke adviesraad die de regering en de Kamer gevraagd en ongevraagd adviseert over hoofdlijnen van beleid en wetgeving op het gebied van het onderwijs. De raad viert dit jaar haar 90-jarig jubileum. De Onderwijsraad bestaat momenteel uit twaalf leden, van wie er zes nieuw benoemd zijn.

Hans Smit: 'We kloppen onszelf niet op de borst, maar geloven absoluut in deze benadering.'

SintLucas@work heeft eigen projectbureau voor praktijkopdrachten

'De klant is koning, maar de leerling staat centraal'

SintLucas@work heeft een full service projectbureau waar alle vierdejaars studenten van het Bostelse vakcollege voor vormgeving praktijkervaring opdoen. Van de slager op de hoek tot Rabobank Nederland: steeds meer bedrijven doen een beroep op de creatieven in opleiding. 'De klant is koning, maar de student en zijn leerproces staan centraal.'

Hans Smit, Hoofd ICT & Innovatie en sinds 1987 in wisselende functies werkzaam bij Sint Lucas, is vanaf het begin bij @work betrokken. 'Zes jaar geleden zijn we met een pilotgroep van 24 studenten gestart. Binnen vier jaar tijd waren dat er 90. In navolging op de invoering van het cgo is twee jaar terug besloten om in te steken op alle vierdejaars studenten.'

Diepgang

Het principe achter SintLucas@work is learning by doing, waarin de intrinsieke motivatie van studenten centraal staat. Smit: 'Uniek aan ons project is behalve de omvang ook de diepgang. Van de eerste offerte tot de oplevering van een product of campagne: studenten zijn overal bij betrokken en dragen allemaal hun eigen verantwoordelijkheid. Dit vergt wel wat van de coachende vaardigheden van de docenten die met hun intensieve begeleiding voor een optimale wisselwerking moeten zorgen. En daarin slagen ze prima.' Opdrachtgevers kijken over de schouder van het bureau mee om op het geleverde werk te reflecteren. Smit: 'Dit vergroot de onderlinge betrokkenheid en is een goede manier om de kritiek te pareren dat mbo'ers niet klaar zouden zijn voor de arbeidsmarkt, omdat de opleidingen niet deugen. Niets is minder

waar. Als je cgo op een integrale manier benadert, tegemoetkomt aan de leef- en ervaringswereld van studenten en ruimte vindt in het strakke keurslijf van de kwalificatiedossiers, is heel veel mogelijk.'

Huisstijl

Moeite om aan opdrachten te komen, heeft SintLucas@work niet. 'Het afgelopen studiejaar hebben we tientallen projecten gedraaid', vertelt Smit. 'Niet alleen hier in de regio, maar in het hele land.' Een van de organisaties die aanklopte bij het projectbureau is de Stichting Emergo. 'Een van onze bestuursleden, Birgit Vandermeulen, tipte ons', aldus voorzitter Anton Philips. 'Zij heeft studenten een logo en website voor haar eigen coachingbureau laten ontwikkelen en was daar erg over te spreken. Wij willen ons breder profileren en onze communicatie verder professionaliseren. Daar hoort een duidelijke huisstijl bij. Vanwege de positieve ervaring van Birgit besloten ook wij met SintLucas@work in zee te gaan.'

Win-win situatie

In eerste instantie ging een groep van ongeveer 14 studenten aan de slag met het ontwerpen van een logo, postpapier en visitekaartjes. Philips: 'Hier is uiteindelijk één ont-

werp uit gekozen. Vervolgens hebben zes studenten onafhankelijk van elkaar templates gemaakt voor een folder, e-mailnieuwsbrief, website en powerpointpresentaties. Daar gaan we nu een keuze uit maken.' Philips is blij dat hij het advies van Vandermeulen heeft opgevolgd. 'De samenwerking met SintLucas@work is voor ons ideaal. Door deze constructie krijgen wij professioneel materiaal en doen studenten belangrijke werkervaring op. Een betere win-win situatie kun je niet hebben.'

Navolging

Verrast over het positieve commentaar van Philips is Smit niet. 'Of het nu gaat over de coördinatie van een project of het presenteren van een nieuw ontwerp: bedrijven reageren over het algemeen enthousiast op hoe onze studenten zich manifesteren. Toch zijn er altijd dingen die beter kunnen, zeker op procesmatig vlak. Dan moet je denken aan hoe studenten in teamverband functioneren, in hoeverre ze afspraken nakomen en of ze voldoende transparant zijn tijdens het offertetraject.' Smit hoopt dat het Bostelse initiatief in meerdere onderwijsinstellingen navolging krijgt. 'We kloppen onszelf niet op de borst, maar geloven absoluut in deze benadering. Op mijn visitekaartje staat don't tell them, show them. En dat geldt eigenlijk voor het hele onderwijs. Vertel anderen niet wat je doet, maar laat het ze zien. Daarmee bereik je uiteindelijk het meest.'

> meer informatie:
www.sintlucas.nl

Burgerschapstweedaagse Gronings ROC betreft studenten bij politiek

Het ROC Menso Alting heeft in april voor de eerste keer een tweedaagse gehouden in het kader het vak Leren, Loopbaan en Burgerschap (LLB). Volgens afdelingsmanager Economie Gerlof Boersma bewijst het Menso Alting met deze projectvorm op een creatieve manier invulling te geven aan het onderdeel Burgerschap.

Thema van de tweedaagse was dit jaar 'Politiek: de politiek praat over jou, jij praat over de politiek'. In twee dagen maakten studenten kennis met verschillende vormen van politiek, zoals het volgen van verschillende debatten van politici uit de Groningse gemeenteraad of de Provinciale Staten. Met het spel 'petje op, petje af' konden studenten hun mening kenbaar maken en werden ze getest op hun politieke kennis.

Boersma: 'Studenten moesten zich bij dit onderdeel een eigen mening vormen. Wij vinden het belangrijk dat ze nadenken over politieke keuzes en op wie ze gaan stemmen. De Europese verkiezingen komen eraan. Doel van deze opzet is dat scholieren op een bewuste manier met politiek bezig zijn.'

Schot in de roos

De onderwerpen waren een schot in de roos volgens Boersma. 'Scholieren merken dat veel politieke onderwerpen beter bij hun leefwereld aansluiten dan ze dachten. Denk hierbij aan boetes voor het weggooien van rotzooi op straat, of het sluiten van coffeshops. Doel van deze speelse opzet was dat leerlingen met behulp van voor- en tegenargumenten hun mening bepalen, waardoor met een hun politieke interesse wordt gewekt.'

Het Groningse Menso Alting is uniek in de manier waarop het invulling geeft aan het onderdeel Burgerschap. In het verleden kwamen tijdens soortgelijke tweedaagse programma's de thema's 'Consumeren', 'Arbeid' en 'Leefbaar en Gezond' aan de orde. Boersma: 'Een

eis van de inspectie is dat leerlingen bij het vak "Leren, Loopbaan en Burgerschap" groei aantonen. Dat is voor scholen een lastig karwei. Veel scholen deinen uit angst voor de inspectie terug om deze creatieve vorm toe te passen. Ze geven liever lessen Maatschappijleer met een vaste toetsing.'

Actief betrekken

ROC Menso Alting heeft gekozen voor een heel andere opzet, waarbij leerlingen hun ontwikkeling tonen door middel van het schrijven van een verslag van de tweedaagse. Volgens Boersma is de opzet van het Menso Alting veel effectiever dan het gebruikelijke programma: 'We merken dat leerlingen veel actiever betrokken zijn bij het onderwerp. Juist dit soort thema's leent zich ervoor studenten een eigen mening te laten vormen. Als je probeert met klassikale lessen aan de inspectie-eisen te voldoen, blijft de stof bij veel leerlingen niet hangen. Deze methode maakt veel meer indruk dan het opdreunen van een les uit een boek.' Daarnaast heeft deze invulling volgens Boersma een bijkomend sociaal voordeel: 'Leerlingen leren elkaar op deze manier veel beter kennen, wat bijdraagt aan een goede sfeer op school.'

Of het initiatief volgend jaar een vervolg krijgt, hangt van de evaluatie van de inspectie af, die volgend jaar alle programma's beoordeelt. Van de leerlingen zelf hoort Boersma enkel positieve geluiden. 'Ze ervaren deze opzet als leuk en leerzaam. Alleen het verslag vinden sommigen veel werk, maar het blijven natuurlijk studenten.'

Tijdens de Burgerschapstweedaagse krijgen leerlingen stellingen voorgelegd over politiek en samenleving

Conferentie over Parels in Bèta

Het moet een positieve impuls worden voor competentiegericht techniekonderwijs. De conferentie Parels in Bèta Techniek op 9 juni in Houten. Iets meer dan een jaar voor augustus 2010. Speciaal bedoeld voor docenten en praktijkbegeleiders in de technische vakken. Zodat ze gezamenlijk kunnen zien wat er allemaal al gebeurt. En om te leren van elkaar.

Het aantal partijen dat meewerkt aan de organisatie van de conferentie is indrukwekkend. Denk aan MTSplus, Platform Bèta Techniek, de Kenniscentra, de Stichting Consortium Beroepsonderwijs, de BTG-MEI van de MBO Raad, het Procesmanagement MBO2010. Herman Holla van het Platform Bèta Techniek ziet deze samenwerking als een goede manier het belang van techniek op mbo-scholen onder de aandacht te houden. 'De vervangingsvraag blijft groot de komende jaren. Daar verandert de huidige dip in de economie niets aan. Op de conferentie maken docenten, praktijkbegeleiders en andere geïnteresseerden kennis met goede voorbeelden van samenwerking tussen scholen, het bedrijfsleven en kenniscentra. Die nauwe contacten zorgen niet alleen voor een uitstroom aan leerlingen die past bij de vraag uit het bedrijfsleven, maar ook voor leuker onderwijs.' Verder laten de 'goede voorbeelden' zien hoe je landelijke aandachtspunten vertaalt naar een eigen regionale situatie.

Gericht op docenten

'Techniek is alom aanwezig in het mbo onderwijs', meldt Maria Wessels, clustercoördinator Media,

Vormgeving en Presentatie (MVP). 'Denk aan DTP-werkzaamheden of aan de technische kant van de zorg. De conferentie is zeker ook bedoeld voor al die snijvlakopleidingen. We willen laten zien dat contacten met het bedrijfsleven een andere vorm van onderwijs opleveren. Techniek is daarbij eerder middel dan doel op zich. Anders gezegd, de techniek volgt en stuurt de ontwikkelingen in het vakgebied.'

De vele workshops op de conferentie 9 juni zijn echt gericht op docenten en de praktijkbegeleiders. 'Zij zijn degenen die het competentiegericht onderwijs voor een belangrijk deel vormgeven in hun klaslokalen en praktijkruimten', legt Wessels uit. 'We willen dat ze op de conferentie merken dat ze onderdeel zijn van een brede stroming. Dat ze er niet alleen voor staan.' 'De MTSplus-scholen werken al een jaar of acht met het bedrijfsleven samen', vult Holla aan. 'Veel ex-leerlingen van die scholen zijn inmiddels in datzelfde bedrijfsleven succesvol aan het werk. Het is een bewijs dat competentiegericht techniekonderwijs daadwerkelijk werkt.'

> **meer informatie:** www.herontwerpschool.nl > conferenties > Parels in Bèta Techniek

Kijk op clusters

De competentiegerichte opleidingen zijn verdeeld in zestien experimentclusters. Doel: kennis- en ervaringuitwisseling over cgo. Beleidsadviseurs van het procesmanagement MBO 2010 ondersteunen deze clusters. Hoe werken ze? Wat is hun toegevoegde waarde? Deze maand: het cluster het cluster ICT.

Jan van der Staaij: 'De constante dynamiek houdt ons scherp.'

Cluster ICT

De gebaande paden voorbij

Of het nu gaat om het zoeken van samenwerking met de grafimedia of het binnenboord houden van typische ICT-nerds: graag wijdt het ICT-cluster zich ook aan ontwikkelingen die het vakgebied overstijgen. Vreemd is dat niet. Pionieren zit de relatief nieuwe opleiding in het bloed.

Jan van der Staaij, sinds vier jaar ICT-clustercoördinator, weet er alles van. 'In de ICT-opleiding staat projectmatig werken van oudsher centraal. Bovendien hebben we ons aanbod vanaf nul op moeten bouwen. Er heerst dan ook een open sfeer die het onderling uitwisselen van informatie enorm vergemakkelijkt.'

En daar plukt het ICT-cluster de vruchten van. Van der Staaij: 'Waar andere opleidingen vaak nog antwoorden proberen te vinden op

vragen als 'Hoe bouwen we onze lesstructuur op?' of 'Welke boeken gebruiken we?', zijn wij al een stapje verder. Mede dankzij ons experimentele karakter.'

Samenwerking

Van der Staaij en zijn collega's proberen andere clusters zoveel mogelijk voor hun activiteiten te interesseren. 'Waar kan, leggen we onderlinge dwarsverbanden. Zo zijn bijvoorbeeld ICT en de grafimedia steeds meer van elkaar afhankelijk. Games zitten vol grafische effecten, websitebouwers kunnen zonder ICT-kennis geen databasegegevens verwerken. Beide groepen hebben elkaar nodig.'

Spagaat

Ondertussen houden ook andere ontwikkelingen de gemoederen bezig. Van der Staaij: 'In de Tweede Kamer zijn pas vragen gesteld over het al dan niet extern certificeren van ICT-onderwijs in het MBO. Het bedrijfsleven vraagt steeds vaker certificaten van commerciële jongens

als Microsoft en Cisco. Maar die zijn gebaseerd op multiple choice examens, terwijl wij juist uitgaan van de competentiegerichte insteek. Dat is een lastige spagaat. Maak je een knieval voor de klassieke examenvorm of hou je vast aan je cgo-principes? Aan ons de taak hierin de mbo-belangen te bewaken.'

Dynamiek

Ook dichterbij huis is volop werk aan de winkel. Van der Staaij: 'ICT was ooit voorbehouden aan technici. Maar lastige formules maken plaats voor hapklare brokken; typische nerds haken af. Daarom kijken we hoe we de studie voor deze leerlingen toegankelijk kunnen houden.'

Het ICT-cluster heeft inmiddels zoveel ruimte dat het ook écht actie voor dit soort bijzondere groepen kan ondernemen. 'Door de constante dynamiek kijken en denken we verder dan de gebaande paden. En dat houdt ons scherp', besluit Van der Staaij.

Vier vragen over

Docentendag Artiest

In Arnhem werd op 15 april de tweede Docentendag Artiest georganiseerd. Peter van der Linden, coördinator Onderwijs voor de school voor Kunst, Cultuur en Media in Tilburg, was een van de organisatoren.

Wat was uw indruk?

'We hadden op iets meer opkomst gerekend, maar de zeventig mensen die deelnamen waren tevreden over ons aanbod. Iedereen bleef tot het einde.'

Was er een rode draad tijdens deze dag?

'De opleidingen Artiest bestaan pas relatief kort. Iedereen is benieuwd naar hoe anderen het doen. Gelukkig is onze sector daar heel open in,

er werd veel kennis uitgewisseld, onder andere in workshops.'

Waarover zoal?

'De manier waarop je een stage vormgeeft. Vaak is een leerling bijvoorbeeld betrokken bij een kortdurende dans- of toneelproductie. Als de productie stopt, is de stage afgelopen. Stages regelen via een impresariaat kan dan uitkomst bieden. Ook waren er workshops op het gebied van specifieke spel- of zangtechnieken.'

Hoogtepunt van de dag?

'De forumdiscussie tussen mbo en hbo. Het hbo is niet altijd blij met onze opleidingen. Vrees voor minder kwaliteit en krapte op de arbeidsmarkt. We hebben daar heel open over gediscussieerd, dat is al pure winst.'

Op weg naar CompetentCity

Hoe verloopt de voorbereiding op hét mbo-evenement van 12 oktober 2009? Elke editie bericht de MBO krant over de weg naar CompetentCity.

Peter Cras

Zesdaagse Beroepsonderwijs

Het imago van het beroepsonderwijs in Nederland verbeteren. Dat is de belangrijkste inzet van de door MBO Raad, Stichting BBN en procesmanagement MBO 2010 in het leven geroepen Zesdaagse Beroepsonderwijs. Van vrijdag 9 tot en met donderdag 15 oktober komen elke dag andere aspecten van het beroepsonderwijs aan bod. Op zaterdag 10 oktober staat een kijkje in de keukens van de onderwijsinstellingen op het programma: het is de bedoeling dat zo veel mogelijk scholen dan hun deuren openen voor belangstellenden. Maandag 12 oktober worden kennis en ervaringen met competentiegericht onderwijs uitgewisseld in CompetentCity en op donderdag 15 oktober sluit de week af met een show die de mbo-uitblinkers van het seizoen in het zonnetje zet.

De samenwerking uitbouwen

Op 12 oktober vindt voor de derde keer CompetentCity plaats, ditmaal in Ede. Net als in voorgaande edities leggen de kenniscentra weer de link tussen school en bedrijfsleven. Met deze keer een presentatie van een aantal door alle kenniscentra gezamenlijk gedragen projecten, zoals de website stagemarkt.nl.

Een prima dag om mensen te ontmoeten, op de hoogte te blijven van de stand van zaken, nieuwe ideeën op te doen en je eigen ideeën uit te dragen. Dat is CompetentCity in een notendop voor het kenniscentrum (KC) Handel. Peter Cras, algemeen directeur van het kenniscentrum, ziet deelname aan CompetentCity 2009 dan ook als een vanzelfsprekendheid. 'Ik spreek veel collega's van andere kenniscentra op deze dag, die zijn het dus met mij eens. Het is een mooie gelegenheid om de samenwerking tussen scholen, bedrijven en kenniscentra verder uit te bouwen.' Die samenwerking moet zich rich-

ten op kwalificering en examinering. De invulling van het onderwijsprogramma ligt volledig bij de school, stelt Cras. 'De voor- en achterkant is een zaak van onderwijs en bedrijfsleven samen: de beschrijving van de eisen waar iemand aan moet voldoen, en hoe de beheersing daarvan vervolgens is aan te tonen. Op het traject daartussen zijn de scholen deskundig.'

Aanbod

Tijdens CompetentCity 2008 stelde KC Handel in haar workshops de praktijkopleider centraal en werd aandacht besteed aan internationale stages. Dat leverde veel positieve

reacties op. 'CompetentCity blijft een dag voor docenten, daar houden wij in ons aanbod rekening mee. De praktijkopleiders komen ook wel. Voor hen heeft CompetentCity, zeker vorig jaar, nog een directe link. Dat we het bedrijfsleven er meer bij willen betrekken is logisch. Toch

Het is een mooie gelegenheid om de samenwerking tussen scholen, bedrijven en kenniscentra verder uit te bouwen.'

moet je daarin reëel blijven. Bedrijven willen heel concreet iets komen halen, en dat hebben we op zo'n dag niet altijd voorradig.'

Stagemarkt

Voor de komende editie van CompetentCity slaan de kenniscentra de handen ineen en presenteren, naast hun eigen individuele inbreng, een aantal gezamenlijke projecten. Zoals Project DigiK, waarin kenniscentra scholen helpen om de databank van de kwalificatiedossiers op een goede manier te ontsluiten. Cras licht er een ander project uit: 'Zorgen voor voldoende leerbedrijven is onze expertise én onze opdracht. Met alle centra zijn we een gezamenlijke website gestart, stagemarkt.nl. Hierop zijn meer dan 185 duizend leerbedrijven verzameld, waar leerlingen stages kunnen volgen. Op de site kunnen ze zelf zoeken naar

een geschikte plek.' Voorlopig lukt dat over de hele linie goed, maar volgens Cras zit er wel spanning op vanwege de economische crisis. Niet voor de beste leerlingen, die vinden wel een plek. Aan de onderkant ziet het er voor een grote groep echter wel dreigend uit. Zeker ook omdat de implementatie van de kwalificatiestructuur betekent dat een groter deel van de opleiding in de leerbedrijven gaat plaatsvinden. 'En

bedrijven gaan in tijden van crisis juist meer naar zichzelf en naar de korte termijn kijken. Een stagiair biedt daar vaak niet direct verlichting voor, maar is veel meer een investering in de algemene toekomst van de sector. Door als kenniscentra de leerbedrijven extra ondersteuning te bieden, hopen we dat onze leerbedrijven hun bijdrage willen blijven leveren.'

Colofon

De MBO krant is een uitgave van het procesmanagement MBO 2010. Deze maandelijkse uitgave is bedoeld voor iedereen die betrokken is bij de invoering van competentiegericht onderwijs in het mbo.

Postbus 7001, 6710 CB Ede,
t (0318) 64 85 65, e info@mbo2010.nl, i www.mbo2010.nl

CONCEPT: Ravestein & Zwart, Nijmegen
VORMGEVING: Lauwers-C, Nijmegen
TEKST: Ravestein & Zwart

REDACTIE: Rutger Zwart (hoofdredacteur), Hans van Nieuwkerk (procesmanagement MBO 2010), Rini Weststrate (procesmanagement MBO 2010), Meüs van der Poel (communicatiemanager MBO 2010), Karin Peusens (Ravestein & Zwart), Walther Tibosch (MBO Raad en CvB'er Sint Lucas – De Eindhovense school) en Haye van der Werf

AAN DIT NUMMER SCHREVEN MEE: Miranda van Elswijk, John van Enckevort, Hans Koolschijn, Pieter Matthijssen, Olaf Stomp

FOTOGRAFIE: Jeroen Bouman, Erik Kottier, Marina Popova, Maarten Sprangh, Ruben Tinman, Elmer Spaargaren

DRUK: BDU, Barneveld

OPLAGE: 40.000

Tijdpad tot 12 oktober

- **Tot 11 mei:** kenniscentra en scholen kunnen zich aanmelden workshops/presentaties
- **Vanaf medio mei:** deelnemers kunnen zich aanmelden op www.competentcity.nl
- **Voor de zomervakantie:** vaststelling programma Academy (workshops en presentaties).
- **12 oktober:** CompetentCity.